

Проектування та виготовлення виробів з металу на уроках технологій з інтегруванням естетичного виховання учнів основної школи

Анотація. У статті розглядається поняття естетичного виховання учнів у навчально-виховному процесі під час проектування та виготовлення виробів із металу.

Ключові слова: естетичне виховання, трудове навчання, технології.

Abstract. The article deals with the concept of aesthetic education of students in the educational process during the design and manufacture of metal products.

Keywords: aesthetic education, labor training, technology.

Постановка наукової проблеми: Усі матеріальні й духовні багатства, накопичені людством на шляху історичного розвитку, створені в процесі праці – єдиного засобу розвитку людського суспільства. Праця виступає як цілеспрямована, соціально обумовлена діяльність людини, заснована на практичному освоєнні навколишнього світу, перетворенні відповідно до своїх потреб. У процесі трудової діяльності людина змінюється сама, і ці зміни носять загальний характер. У праці відбувається виховання розумове, моральне, естетичне і екологічне, а також – значний вплив на фізичний розвиток особистості. Тому прогресивні мислителі та педагоги розглядали підготовку підростаючого покоління до праці як органічну частину загальної освіти, яка взаємопов'язана з усім її змістом, звертаючи при цьому увагу на те, що за відсутності праці неможливо сформувати значну кількість якостей особистості. Отже, процес виховання учнів основної школи в праці має економічне, соціальне, естетичне і моральне значення. Удосконалюючись протягом багатьох років, вона не втрачає своєї актуальності та значущості і сьогодні. Її головною метою є формування усвідомленої потреби в праці, розуміння краси праці.

Це означає, що вчитель трудового навчання має бути підготовленим до реалізації виховної функції уроків трудового навчання, які повинні виховувати в учнів не лише охайність, наполегливість, працелюбність, бажання завершувати почату справу, а й формувати естетичні смаки. Для вирішення цього завдання в учнів основної школи має впроваджуватися цілісна система заходів естетичного виховання [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема естетичного виховання молоді розглядається науковцями України переважно в напрямі її розв'язання, стосовно виховання учнів – значно менше [1]. У більшості з них перевага надавалася організації дозвілля та художньої самодіяльності. Розв'язання проблеми естетичного виховання в учнів основної школи сьогодні показує, що воно здійснюється «переважно у напрямі художньо-просвітницької діяльності шляхом екскурсійної роботи, відвідування

культурних заходів та масової участі у гуртках художньої самодіяльності» [2]. Проте для вчителя проблема виховання загалом, і естетичного зокрема, є однією з найважливіших. Особливе професійне значення вона має для вчителя трудового навчання, який має бути людиною творчою і духовно багатою.

Мета і завдання статті полягає в інтегруванні естетичного виховання учнів з проектуванням та виготовленням виробів із металу під час навчально-виховного процесу.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку освіти, коли в українській школі виникла необхідність у якісно нових характеристиках освітніх систем (поліфункціональність, цінніснодоцільність, варіативність тощо), метод проектів має велику педагогічну цінність. В основі методу проектів лежать: розвиток пізнавальних умінь і навичок учнів; уміння орієнтуватися в інформаційному просторі; уміння самостійно конструювати свої знання; уміння інтегрувати свої знання з різних галузей науки; уміння критично мислити.

Проектне навчання – один із варіантів продуктивного навчання, метою якого є не засвоєння суми знань і не проходження освітніх програм, а реальне використання, розвиток та збагачення власного досвіду учнів та їхнє уявлення про світ. Сутність проектного навчання полягає в тому, що, виходячи зі своїх інтересів, діти разом з учителем проектують вирішення якого-небудь практичного завдання. Матеріал різних навчальних предметів групується навколо комплексів-проектів. Навчальне проектування орієнтоване, перш за все, на самостійну діяльність учнів: індивідуальну, групову або колективну, яку учні виконують упродовж певного часу [3].

Існують різні типи проектів та різна тематика. Тему можуть запропонувати як учителі, так і самі учні. У сучасній педагогічній літературі розрізняють такі основні типи проектів:

Творчі проекти. Не мають детально опрацьованої структури спільної діяльності учасників. Вони заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їхнього представлення: рукописний журнал, колективний колаж, відеофільм, вечір, свято тощо.

Ігрові проекти. Учасники беруть собі визначені ролі, обумовлені характером і змістом проекту. Це можуть бути як літературні персонажі, так і реально існуючі особистості, імітуються їхні соціальні і ділові стосунки.

Інформаційні проекти спрямовані на збирання інформації про який-небудь об'єкт, явище, на ознайомлення учасників проекту з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів.

Практико-орієнтовані проекти. Результат діяльності учасників чітко визначено із самого початку, він орієнтований на соціальні інтереси учасників (документ, програма, рекомендації, словник, проект шкільного саду). Проект потребує складання сценарію всієї діяльності його учасників із визначенням функцій кожного з них. Важливим є координація роботи у вигляді поетапних обговорень та презентація одержаних результатів.

Дослідницькі проекти потребують обміркованої структури, визначеної

мети, актуальності предмета дослідження для всіх учасників, соціальної значущості, продуманості експериментальних методів та методів обробки результатів.

Керівнику проектної діяльності учнів необхідно враховувати вимоги, які висуваються до навчального проекту: проект розробляється з ініціативи учнів; проект варто робити значущим для учнів; робота над проектом має дослідницький характер, і тому необхідно розробити апарат дослідження; проект заздалегідь сплановано, сконструйовано спільними зусиллями вчителя й учнів; проект рекламується в межах класу, школи з метою підвищення мотивації учнів у його реалізації; проект реалістичний, має практичну значимість, зорієнтований на можливості учнів [3].

Організатору проекту необхідно оволодіти технологією проектної діяльності. Технологія проектної діяльності – це послідовність дій педагога за зразком, розробка, підготовка проекту, залучення учнів до проектної діяльності, виконання, підбиття підсумків та результатів проектної діяльності.

Узагальнюючи вищевикладені факти, підкреслимо, що структура побудови проекту в багатьох випадках залежить від його типу, специфіки навчального предмета, авторських педагогічних розробок конкретної теми проекту, тому й різна кількість етапів. У нашому дослідженні ми визначили такі етапи:

- пошуково-дослідницький: пошук та обґрунтування проблеми, виділення підтем у темі проекту, вибір підтеми, формування творчих груп, підготовка матеріалів для дослідницької роботи, визначення форм подання підсумків проектної діяльності;

- технологічний: опрацювання ідей, організація пошукової діяльності, стимулювання діяльності, самоконтроль діяльності, контроль якості;

- оформлення результатів: оформлення проекту за правилами в командах, проблемних групах; оцінка результатів проектної діяльності; оцінка проекту;

- презентація (захист проекту): організація роботи експертів, доповіді про результати роботи, оформлення результатів;

- рефлексія: самооцінка проекту, самооцінка діяльності, самооцінка результатів, аналіз успіхів і помилок.

Висновок. Незначна кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення естетики, не вирішує проблеми естетичного виховання майбутнього вчителя трудового навчання. Найефективнішим в цьому плані є художньо-творчі роботи з опрацювання матеріалів, серед яких найпопулярнішими є вироби з металу [3].

Список використаних джерел:

1. Джабер Б. І. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України в сучасний період : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.01 / Б. І. Джабер. – Луганськ, 2002. – 20 с.

2. Токар О. М. Естетичне виховання у підготовці майбутніх інженерів (історико-педагогічний аспект) / О. М. Токар // Проблема інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. праць. – 2005. – № 11. – С. 211-255.

3. Глуханюк В. М. Естетичне виховання майбутнього вчителя трудового навчання / В. М. Глуханюк, Д. І. Коломієць // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – Київ-Вінниця : ДОВ «Вінниця», 2006. – Вип. 10. – С. 345-349.